

OBSAH :

Miloš Weingart: Slovanské spisovné jazyky v době přítomné 1—9

Jiří Haller: Spisovný jazyk český 11—60

Úvod 13

I. Vývoj české jazykové teorie.

Tvoření tradice	14
Kladení základů	14
Boje a zásady jazykové kultury	17
Od Jungmannova Slovníku	21
Erbenovo staromilství	22
Období brusů	24
Úpadek v jazykové teorii	25
Matiční Brus	27
Do světové války	30
Jan Gebauer	31
Naše řeč	33
Sborník Spisovná čeština a jazyková kultura	42

II. Praktičtí činitelé české jazykové kultury.

Pohled na 19. století	46
Po r. 1918	48
Bibliografie	59

Ján Stanislav: Spisovný jazyk slovenský 61—106

I. Prítomný vývin kultúry spisovnej slovenčiny s krátkym pohľadom do minulosti 63—90

Príchod spisovnej češtiny na Slovensko	63
Jazyková kultúra na Slovensku v starších časoch	64
Kultúra českého (slovenského) jazyka na školách v XVII.—XVIII. stor.	64
Trnavská univerzita	66
Začiatky spisovnej slovenčiny a jej kultúry popri kultúre českého jazyka na Slovensku	67
Lexikálne neologizmy	68
Rusizmy	68
Purizmus. Samo Czambel	69
Jozef Škultéty	70
Jaroslav Vlček	70
Ostatní puristi a najmä Turčiansky Sv. Martin, opravy jazyka našich spisovateľov	70
Stav slovenčiny hneď po prevrate. Začiatky zápolenia a chaos	72
Pravopisná komisia Matice slovenskej	73
Úpravy pravopisnej komisie Matice slovenskej	74
Pochvala Pravidiel	75
Boje o pravopis a Pravidlá	75
Dnešná rozštiepenosť a potreba jednoty	77
Obhajoba V. Vážneho. Východisko pri normovaní spisovného jazyka	77
„Slovenská reč“. Charakteristika, jej program a metóda	78
Úpravy v hláskosloví	79
Úpravy v tvarosloví	80
O kmenosloví	80
Úprava skladby	80
Ochudobňovanie slovenského slovníka	82
Dobré úpravy a poznámky uverejnené v „Slovenskej reči“	84
Nové slová	84

Hlas Janka Jesenského	84
Vedecká terminológia	85
Ostatné odbory	85
Celkový obraz „Slovenskej reči“	86
Kultúra jazyka vo verejnosti	86
Obavy z vplyvov neslovenských	87
Prejavy o kultúre jazyka mimo Slovenskej reči. Básnikovo volanie	89
V. Vážneho obavy a záver	89
II. Snahy o radikálnu reformu slovenského pravopisu	90—106
Neodborníci. L'. Novák	90
Stanovisko H. Bartka	91
Jozef Škultéty. Stanoviská iných. Ankéty.	92
Rezolúcie učiteľ'ov a stanovisko Mila Urbana	93
Námiety na dôvody radikálnej zmeny nášho pravopisu	94
Prečo zväzčil t. zv. etymologický pravopis? Tradícia. Funkcia českého spisovného jazyka na Slovensku. Starobylosť slovenskej slovesnej kultúry. Následky toho v slovenskej ortografii	97
Čo z toho nasleduje pre pravopis?	102
Ostatné námietky	102
Záver	104
Bibliografia	106
Jozef Páta: Spisovný jazyk lužickosrbský	107—120
Úvodom	109
První uvědomělá péče o spisovný jazyk a jeho pravopis: Jan A. Smolef. - M. Hórník	109
Snahy brusičské	113
Zdokonalení spisovného jazyka v obojí Lužici. J. Čišinskí. - M. Kósyk.	115
Dnešní stav. Závěr	116
Hlavní literatura předmětu	120
Karel Krejčí: Spisovný jazyk polský	121—146
Historická retrospektiva	123
„Język Polski“ a jeho boj proti puristům	125
Snahy orthofonické a orthoepické	128
Jazyky oblastní a provincialismy	130
Literatura a polský jazyk	131
Odborná terminologie a zkratky	134
Jazykové vyučování	137
Vývoj polského pravopisu	140
Hlavní bibliografie.	146
Julius Heidenreich: Spisovný jazyk slovinský	147—170
1. Jihoslovanská skutečnost	149
2. Stabilisace spisovné normy	152
3. Ustálení pravopisu	154
4. Z nové lexikologie	157
5. Tříbení spisovného jazyka	161
6. Slovo živé	166
Bibliografie	168
Julius Heidenreich: Spisovný jazyk srbocharvatský v přítomnosti	171—216
1. Na cestě k sjednocení	173
2. Nářečí východní či jižní?	174
3. Cyrilice či latinka?	178
4. Péče o spisovný jazyk v novém státě	180
5. Soudobá norma spisovného jazyka	182
A. Mluvnice	183
B. Slovníky	185

C. Pravopis	186
6. O čistotu a správnost spisovného jazyka	192
7. Dnešní úkoly spisovného jazyka	202
8. Mluvené slovo v teorii a praxi	209
Bibliografie	213

Josef Páta: Spisovný jazyk bulharský

217—238

Několik úvodních poznámek	219
Od Berona k první úpravě spisovného jazyka	219
První snahy brusické: graecismy, turcismy a rusismy	222
Najden Gerov a Marin Drinov. Jejich práce o bulharském spisovném jazyce a pravopise	226
Nové boje, zejména pravopisné. Exkurs o bulharském pravopise	228
Péče o jazyk přítomné doby na základě vědeckém: Bŭlgarska rěč - Rodna reč	232
Dnešní stav. Usílí o splnutí východobulharského nářečí se západobulharským. Závěr	236
Hlavní literatura předmětu	237

Jan Frček: Přítomný vývoj spisovného jazyka ruského se zřetelem ke kultuře jazyka

239—270

Prostředí	241
Důsledky revoluce v oblasti jazyka	242
Poměr sovětské společnosti k jazykové kultuře	242
Jazykovedci nebyli připraveni na krizi jazyka a její zkolání	243
Likvidace negramotnosti. Veřejná jazyková výchova a nová generace spisovatelů	243
Zánik starého selského stavu a místních nářečí	243
Ruský jazyk v sovětské škole	243
Dělničtí novináři a jazyková správnost	243
Akce Gor'kého za jazykovou kulturu	244
Spisovatel musí mít theoretické znalosti jazykové	244
Ruština v sovětském školství	244
Gramotnost	244
Nová norma na základě funkčním a návrat k jazykové tradici	245
Péče o jazykovou správnost před válkou	245
Dozvyky starších polemik	246
Nové zásady pro regularisaci vývoje ruštiny	246
Leninův poměr k jazyku	246
Leninův jazyk	247
Gorkij: a) jeho názory	248
b) jeho vliv	248
Jazyková přestavba sovětské vesnice	249
Odmítnutí a) regionalismů	249
b) společných nářečí	249
Stalinovy názory na funkci jazyka ve výstavbě SSSR	250
Nová jazyková kultura	250
G. Vinokur o purismu	251
Jazykové zákony	251
Snahy o to, aby norma: a) byla respektována	251
b) správně vykládána	252
c) prováděna: ve slohu	252
v tvarech	252
v slovníku	253
Slovníkové obnovení jazyka	253
Poměr k minulosti	254
Změna významu slov	254
Odumírání a zánik slov	254
Návrat k minulosti a Leninovo heslo o kulturním dědictví	254
Kalinin a Gorkij doporučují řeč klasiků	255
Studium řeči doby předpetrovské a církevněslovanských prvků ruštiny	255
Důsledky: přehodnocování literatury XVIII. stol., zvýšení smyslu pro jazykovou správnost a čistotu	256

zpevnění smyslu pro závaznost jazykové normy, odmítání neukázněného překročování normy	256
Sovětské brusičství. Odpor proti novotvarům	257
Cizí slova. Stopy cizích jazyků v řeči revolučních vůdců	258
Lenin proti zbytečnému a nesprávnému užívání cizích slov	258
Odpor dělníků a zemědělců proti cizím slovům	259
Kalinin	259
Zkratky	260
Zkratky složené: 1. z počátečních písmen slov	260
2. z počátečních slabik slov	260
3. z části slova určujícího a celého slova určeného	260
Zkratky v řeči mluvené	261
Samostatná existence některých zkratkových slabik	261
Zkratky jako derivační základ. Výstřelky	261
Nevýhody zkratek a reakce proti nim	262
Proti zkratkám svědčí zejména jejich snižená působivost na lid	262
Do jaké míry venkov rozumí spisovnému jazyku	262
Jazyk novin, jeho vady a příčiny těchto vad	263
Požadavky na jazyk novin	263
Jazyková politika.	
Racionalisace a plánování v oboru jazyka jako základ jazykové politiky	263
Jazyková politika v pojetí Jakubinského a Ivanova	264
Účel teorie jazyka: působit na další jeho vývoj	264
Základní these:	264
Z konkrétního příkladu je zřejmo — praví návrh — že je třeba vývoj jazyka usměrňovat v duchu základních rysů jazykového vývoje	264
Kritika návrhu	265
Návrhy na změnu abecedy a novou reformu pravopisu	266
Abeceda. Důvody pro latinku	266
Důvody proti latince: 1. jazykové (fonetické)	266
2. hospodářské	266
3. citové	266
Vítězství azbuky.	267
Pravopis.	
Původ dnešního pravopisu	267
Učitelstvo žádá jeho zjednodušení	267
Stanovisko fonetické	267
Stanovisko morfologické	267
Návrh pravopisné komise Glavnauky (1930)	267
Jeho kritika	268
Návrh Leningradské jazykovědné společnosti	268
Otázka není vyřešena	269
Závěr	269
Stručná bibliografie	269
František Tichý: Spisovný jazyk ukrajinský	271—285
Úvod	273
Vnější osudy spisovné ukrajinštiny od obrození do říjnové revoluce	273
Vývoj ukrajinského pravopisu	274
Péče o jazykovou kulturu	277
Výsledky a nynější stav bádání o spisovné ukrajinštině	281
Bibliografie	284
František Tichý: Spisovný jazyk běloruský	287—294
Jazyk a literatura běloruská v minulosti	289
K vývoji dnešního běloruského pravopisu	291
Jazyková kultura a jazykověda běloruská v přítomnosti	292
Literatura	294
Rejstřík slovní (podle jednotlivých jazyků)	297
Rejstřík osobní (souhrnný)	308